

NOVIČE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII.

V Ljubljani v saboto 7. oktobra 1854.

List 80.

Odperto pismice

do visoko častitega gospoda F. Terpinca, predsednika c. k. krajske kmetijske družbe.

Blagovolite visokočastiti gospod! od iskrenega domoljuba tukaj sprejeti očitno zahvalo za tolikanj dobrotni in previdni svèt, ki ste ga v 76. listu „Novič“ naznanili, namreč: da bi se vprihodnje pri nas več turšice sadilo. Kolikšna škoda bo zamogla vprihodnje od cele dežele odvernjena biti, če bodo hotli kmetovavci po tem Vašem svetu ravnati *).

Gotovo se jih malo med njimi nahaja, kateri bi bili dozdej sami poskušali ali terdno prerajtali, kar Vi naznanjate, namreč: da zamore tudi sam turšični pridelk, zlasti če se tudi vès vmesni prostor dobro porabi in fižol, korenje ali kaj družega takega zraven seje, toliko dobička donesti, kakor obadva letna pridelka, namreč ajde in prednega žita. Pa dajmo veljati, da bi ta dobiček tudi nekoliko manji bil: kateri pameten gospodar ne bo raji z manjim dobičkom dovoljen, če je gotov, kakor pa z nekoliko večjim, pa veliko manj gotovim?

Na koliko krajih slana skorej vsako drugo ali tretje leto ajdo vzame, ali jo pa toča pobije; med tem, ko je turšica z vsim drugim, kar se vmes seje, od vsih teh nevarnost veliko bolj prosta! — Še ojstreje pa nam od teh nesreč pri ajdi pričujejo zadnje tri leta, kjer je ajdni pridelk skorej v vsih krajih ali po toči, ali po suši, ali po slani v zgubo šel. Ne po krivem imajo torej na Koroškem celó ta pregovor: „da ajda le vsakih 18 let enkrat dobro obrodí“. Če bi torej dobiček, ki ga turšica verže, tudi dosti manji, postavim, eno čertert nižji bil, kakor drugih dveh žitnih pridelkov, vendar mislim, da bi bilo v zlo nevarnih krajih še zmiraj bolj pametno, se raji k turšici obrniti, kakor pa v nezvesto ajdo svoje upanje staviti.

Zraven tega tudi ni spregledati, da škoda, ktero slana ali toča pri ajdi napravi, vsa na enkrat in nenadoma pride, in tako kmetovavca v veliko večji tesnobo pripravi, kakor tista majhna zguba dobička, ki se morebiti pri turšici naredí, ktera se po skušnjah lahko poprej prerajta in je le po malem na cele leta razdeljena.

Ker pa taki dobri in koristni sveti, kakor je ta od obilnišega turšičnega sajenja veliko kmetom (zlasti takim, ki nič ne berejo) lahko neznani ali pa zavolj nezaupnosti premalo čislani ostanejo, mislim, da bi utegnili pač dobro biti, ko bi umni kmetovavci, katerih se vendar v vsaki soseski nekaj nahaja, pri lepih priložnostih tudi to posvetovanje v svoje srenjske pogovore vpeljali in se s svojimi sosedi dobrovoljno pomenkvali: na katerih krajih da bi bilo bolje več turšice, ali pa tudi samo turšico saditi, — na katerih pa da bi se smelo bolj

zaupno pri ajdi ostati (zakaj dobrih ajdovih žgančov in štrukljev, mislim, da nikoli ne bomo radi pogrešali). Tako bi se utegnil obojin pridelk — turšice in ajde — brez velike škode za deželo pridobiti.

Terdno upam, da Vaš toliko domoljubni in koristni svet pri umnih kmetovavcih ne bo brez sadu ostal in da si morebiti po njem marsiktera slovenska mati ne bo oči brisala, kader jo bodo otroci kruha prosili. Toraj slava in zahvala Vam od vsih iskrenih domoljubov, katerim — bodite prepričani! — ni neznano, kako lepo se po vsih mogočih potih s svetom, in izgledom in tudi z dragimi djanskimi pripomočki za prid in blagor svoje rojne dežele trudite!

I. P., korar.

Gospodarske skušnje.

(*Orehi okoli gnojnišča*). Če gospodar ne more gnojnišča napraviti na osojni strani hiše, naj mu napravi potrebno senco s tem, da zasadi drevja krog in krog. Naj bolje za to so orehi, ki dajo veliko senco, dobro rastejo v zavetju in blizo gnojnišč, in veliko starost dosežejo; če kakošen orh v jeseni tudi pade v lužo, mu to nič ne dé, ker se lože očedi, kakor vsak drug sad.

(*Debelo čebulo izrediti*) ravnajo v Belgii takole: Ko je greda za posetev pripravljena, se potèpta zemlja in dobro povalja, da je precej terda; po tem se vseje seme in se zakrije s preležano dobro zemljo. Namesti da bi se čebula potem vrinila v zemljo, se razširja verh zemlje, zraste debela in tudi poprej dozori.

(*Volnati ostanjki pri suknarjih*) so posebno dober gnoj za repo in za vse sadeže, ki ne ostanejo dolgo v zemlji. Če se ti ostanjki po tkanju volne namočijo v lug ostrega natrona (ätzenden Natron) in potem posušé, se dajo te cunje lahko v prah zdrobiti.

(*Kdaj tergajo grojzdje na Št. Janževi gori (Johannisberg) na Nemškem?*) Vina od Rajna slovè po vsem svetu, in na Št. Janževi gori pride-lujejo rajnsko vino, ki je slavnoznanó pod imenom „Johannisberger“. Kdaj pa napravljajo to žlahno kapljico? Tergatev je tam, kar je naj bolj mogoče, pôzna, navadno mesca listopada, večkrat še le po prvem snegu, in le v prav dobrih letinah mesca oktobra. Na enkrat ne potergajo vsega grojzdja; izbirajo le naj godniše grojzde, in marsiktero tertó obirajo štirikrat. — Že slišimo nektere naših vinorejcev hrup zagnati, da to ni nič! Se vé da mi smo v vsih rečéh naj bolj modri; naša je vselej prava; nam se ni nič od družih učiti, — zato pa sloví naše kmetijstvo, naša živinoreja, naša vinoreja krog in krog po svetu!!

*) Prosimo primeriti dopis „iz Bohinja“ v današnjem listu.